

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2007/08:44

Stenografiska
uppteckningar
2007/08:44

Fredagen den 12 september

---

1 § Allmänna frågor och yttre förbindelser

Utrikesminister Carl Bildt

Statsrådet Cecilia Malmström

Statsrådet Ewa Björling

Återrapport från extra ministerrådsmötet den 18 juli 2008 (WTO)

Återrapport från informellt ministermöte (Gymnich) den 5 och 6 september 2008

Information och samråd inför informellt ministermöte den 14 september 2008 (WTO)

Information och samråd inför ministerrådsmöte den 15 och 16 september 2008

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi välkomnar statsråden Björling och Malmström. Som vi ser på den gula agendan ska vi börja med deras frågor. Det kommer att bli en blandning av återrapporter och framtid. Enligt den blå agendan ska vi börja med Björling och WTO-frågorna. Det var extra ministerrådsmöte den 18 juli. Det kan vi börja med att återrapportera från. Därefter går vi in på yttre förbindelser punkt 2, nämligen diskussion om WTO/Doha. Det kommer också att bli informell handelsministermiddag dagen före ministerrådet om allmänna frågor och yttre förbindelser. Jag antar att alla dessa frågor flyter ihop och ger ordet till statsrådet.

Anf. 2 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru ordförande! När jag senast var här och informerade om läget i Doharundan – det var strax före ministermötet i juli – var jag mycket optimistisk. Det tror jag att ni som var här minns. Alla känner nu till att WTO-förhandlingarna bröt samman den 29 juli efter nio dagars intensiva förhandlingar. Jag vill ändå förmedla att det var mycket god stämning under dessa nio dagar. Det kändes som att alla hade viljan att komma till avslut. Man nådde också större enighet än någonsin tidigare. Det var dock vissa utestående nyckelfrågor som man inte lyckades med.

Stötestenen blev u-ländernas särskilda skyddsmekanism mot jordbruksimport, SSM, där USA och Indien inte kunde enas. Det handlade om att Indien krävde att skyddsmekanismen skulle kunna utlösas mycket lätt, medan USA ville ha en mer strikt tillämpning.

Utöver SSM-frågan fanns det vissa andra knäckfrågor kvar. Det handlade bland annat om bomullsfrågan, tullförenklingar på jordbruks-

området och hantering av sektorer i industrivaruförhandlingarna. Dessutom handlade det om den berömda och långdragna bananfrågan – som ändå var nära en lösning. Det som var bra under förhandlingarna var att det vid sidan av själva huvudförhandlingen skedde mindre parallella förhandlingar, bland annat i bomullsfrågan. De länder som var mest inblandade i bomullsfrågan satt separat och försökte föra en förhandling.

När det väl hade kollapsat signalerade Lamy och flera av WTO-medlemmarna att man borde bevara förhandlingsresultaten som man ändå nått fram till och att förhandlingarna borde återupptas efter sommaruppehållet.

Vad har skett sedan dess? Man har av naturliga skäl fokuserat mycket på Indien och USA för att kunna utröna om SSM-frågan skulle kunna lösas. Man har också träffats på hög tjänstemannanivå i Genève. Jag hade ett telefonsamtal med kommissionär Mandelson i går kväll där han berättade att han skulle försöka att vidareförhandla med Indien i dag.

Min bedömning är att vi behöver och bör utröna alla möjligheter för att kunna gå vidare. Det är också viktigt att EU fortsatt har en ledarroll i detta. Det är en strategi som vi från regeringen kommer att fortsätta stödja. Det vore mycket olyckligt om förhandlingarna stannade upp helt och hållet. Det finns fortfarande ett litet *window of opportunity*. Huruvida detta räcker vet jag inte i dag, men det är ändå värt att försöka komma så långt som möjligt på det.

Precis som fru ordförande sade kommer denna punkt att diskuteras både på det formella Gaercmötet och vid den informella handelsministermiddagen. Signalerna från fransk sida är dock att det kommer att vara så kort som möjligt under Gaercmötet och att man i så fall ska diskutera mer under den informella middagen.

Vi kommer också att diskutera hur handelspolitiken kan bidra till klimatmålen. Det är en viktig fråga där vi behöver dra åt samma håll. Den informella handelsministerkonferensen på Bali 2007 var ett viktigt första steg i denna dialog som jag hoppas kan fortsätta. Två centrala frågor handlar om liberalisering av handel med miljö- och klimatvänliga varor och om hur vi kan hitta ett system för klimatomärkning med så bred internationell uppslutning som möjligt. Vi kommer också att beröra hur våra klimatambitioner kan komma att påverka industrins internationella konkurrenskraft och riskerna med så kallat koldioxidläckage.

Det förväntas inga rådsslutsatser. När det gäller andra aktörers ståndpunkter nämnde jag kort Frankrike. Vi tror att de mer protektionistiska länderna, med Frankrike i spetsen, kan komma att argumentera att man behöver en längre reflexionsperiod för att detta inte ska fortsätta. Vi avser i stället att stödja kommissionen och argumentera för att vi är konstruktiva och agerar nu och att det är viktigt att EU också sluter upp enigt bakom kommissionen. Vi bör också ta till vara att EU är en av huvudspeklarna och att vi nu innehar en ganska komfortabel position. Vi är angelägna om att återuppta förhandlingarna, både med fokus på jordbruk och industrivaror, och försöka bibehålla så långt som vi nådde.

Anf. 3 BJÖRN HAMILTON (m):

Jag har en fundering när det gäller Doharundan. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Val påverkar ofta denna typ av förhandlingar. Det är likadant i USA. Man vill visa upp en viss profil. Har statsrådet någon känning om att den rätt hårda och tuffa indiska inställningen är av övergående art och skulle kunna vara överstånden när det indiska valet är över? Det blir i och för sig inte förrän i april maj nästa år, men ändå.

Anf. 4 BODIL CEBALLOS (mp):

Det är ingen hemlighet att Miljöpartiet anser att de fattigare länderna ska ingå i dessa förhandlingar på sina egna villkor och inte på våra villkor.

När man tittar på sammanfattningen från mötet den 18 juli är det en stark markering från kommissionen mot ordförandeskapet. Man betonar att deras uppsummering var färgad av de egna positionerna och inte sammanfattade diskussionen neutralt. Det är ovanligt att kommissionen markerar så skarpt mot ett ordförandeskap. Jag skulle vilja att statsrådet utvecklar det lite mer.

Anf. 5 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru ordförande! Det som Björn Hamilton sade stämmer. Det handlar både om det kommande indiska valet och om det kommande amerikanska valet. Det var precis den uppfattningen jag fick i går när jag samtalade med Peter Mandelson.

Det är för närvarande svårt att veta var USA står, om man verkligen vill komma till resultat, om det handlar om propaganda eller om det handlar om att verkligen gå in och förhandla. Uppfattningen är att USA just nu inte har något starkt mandat att gå ut och förhandla utan är en relativt *lame duck*. Ser man det i ljuset av att det amerikanska valet sker den 4 november och tittar vidare på Indien kan man göra bedömningen att det lite grann kanske är samma sak för Indien.

För Indien handlar frågan förutom de särskilda skyddsmekanismerna om att USA har ett handelsstörande jordbruksstöd som Indien är irriterat på. Egentligen handlar det om att komma överens om trösklarna i skyddsmekanismerna, alltså var man bedömer att importhöjningen är så kraftig att skyddsmekanismerna kan få slå till och hur mycket tullarna tillfälligt ska få höjas. Den diskussionen tillsammans med att USA fortfarande har ett handelsstörande jordbruksstöd – som gör att man kan få ut mycket varor till låga priser – gör att man får ha förståelse för Indiens reaktion.

Samtidigt kommer val att pågå i många olika länder ständigt. Man kan i förhandlingar inte hela tiden tänka att man måste stanna upp ett halvår för att någon viktig part har val. Man måste försöka att hela tiden driva detta vidare. Världssamfundet behöver det multilaterala handelsavtalet, inte minst nu när man ser hur världsekonomin ser ut.

Bodil Ceballos fråga är mycket intressant. Det stämmer att det var en stark markering av kommissionen mot ordförandeskapet. Vi gjorde också en stark markering från svensk sida på det sista mötet vi var med på den 26 juli. Då kom ovanligt nog i princip alla EU-länder med ett ställningstagande. Det var många EU-länder som stod bakom kommissionen och ville fortsätta förhandlingarna. Många medlemsstater insåg vikten av att kunna fortsätta förhandla och gav starkt stöd åt att man inte hade gått

över några så kallade *red lines*. Det var ett fåtal länder som i stället uttalade sig protektionistiskt.

Efter det sammanfattade den franske ordföranden detta som att det fortfarande inte fanns särskilt starkt stöd för kommissionen och att det fortfarande var tveksamt om man hade gått över några *red lines*. Då gick vi in från svensk sida och talade om att detta inte reflekterade hela sanningen. Vi ville se en annan sammanfattning. Då ändrade sig ordföranden och gav en mer verklighetsbaserad sammanfattning. Det gjorde att kommissionen fick ett starkt stöd att kunna fortsätta. Därav kunde det också ske en stark markering av kommissionen. Det var så det gick till.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Frågan har behandlats i EU-nämnden vid upprepade tillfällen. Sist var just inför mötet i juli då det fanns stöd för regeringens upplägg inför fortsatta förhandlingar.

Vi tackar för informationen vad gäller åiterrapporten och lägger den till handlingarna. Vi tackar för information inför den informella midagen, som inte är något beslutstillfälle, och inför själva behandlingen på rådsmötet. Jag sammanfattar med att det verkar finnas stöd även i dag för regeringens upplägg inför fortsatta förhandlingar i denna fråga.

Det var de Björlingpunkter jag hade noterat. Är det några A-punkter?

Anf. 7 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru ordförande! Björling tackar för stödet.

Anf. 8 ORDFÖRANDEN:

Tack! Lycka till får man verkligen säga, särskilt i denna fråga.

Vi går vidare till statsrådet Malmström och backar en smula på listan. Det finns ingen åiterrapport att behandla med henne, utan vi går in på samråd och information inför det kommande allmänna rådet. Det står som vanligt Godkännande av A-punktslistan, vilket vi brukar ta allra sist. Vidare har vi den vanliga punkten om resolutioner med mera från Europaparlamentet. Om den brukar vi inte orda så mycket, men vill statsrådet kommentera får hon förstås det. Då vi inte har några frågor från ledamöterna tackar vi för informationen i frågan.

Vi går in på punkt 4 om förberedelser inför Europeiska rådet den 15 och 16 oktober. Det har per mejl sänts ut en dagordning på franska. Jag vill uppmärksamma er som inte läser franska på att det nu finns en engelsk version på bordet. Bläddra snabbt i den om ni inte gjort det förut.

Anf. 9 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru ordförande! Det är trevligt att träffa nämndens ledamöter igen efter sommaruppehållet.

Det är som vanligt på ett sådant här möte i september. De punkter som ska gås igenom är att man ska fastställa rubrikerna inför Europeiska rådets möte i oktober. Det brukar inte vara så mycket substansdiskussion. Man markerar mest en viljeinriktning. Det kommer att vara så även på detta möte. Det finns många viktiga utrikesfrågor som säkert kommer att uppta större delen av mötet på måndag. Det återkommer utrikesministern till.

Ni har sett rubrikerna. De finns nu, tack och lov, också på engelska. Det handlar om Lissabonfördraget, om migration och asyl, om ekonomiska-, finansiella- och miljö- och energifrågor – en mycket bred rubrik – och om en uppföljning av det extrainsatta mötet som Europeiska rådet hade den 1 september.

Den första punkten är Lissabonfördraget. Vi beslutade på toppmötet i juni att efter folkomröstningen på Irland skulle irländarna få lite tid att fundera, analysera och samtala internt och återkomma i oktober med lite tankar och slutsatser om detta. Därför finns det lite mer som en given förstapunkt på mötet. Irlands premiärminister Brian Cowen kommer att delge oss lite tankar om detta. Som det ser ut i dag är det osannolikt att man kommer att fatta något beslut om detta. Man kommer mer att redogöra för diskussionen.

Nämndens ledamöter kanske hörde på radio i går att man har beställt en undersökning som publicerades i går om varför folk röstade som de gjorde. Brian Cowen kommer säkert att tala lite om den och resonera om detta. Men, som utrikesminister Martin sade i sitt tal i går, är det alldeles för tidigt att sätta upp något datum för en ny folkomröstning. Det blir nog mer en lägesdiskussion. Det kan dock hända något under månaden fram till Europeiska rådets möte. Tack och lov har vi möjlighet att träffas igen. I så fall får vi återkomma till det.

Nästa rubrik handlar om migration och asyl. Det franska ordförandeskapet kommer att lägga fram sitt förslag till en europeisk migrationspakt. Den har diskuterats under sommaren och kommer också att diskuteras på ett justitiemöte den 25 och 26 september. Inför det mötet kommer berörda ministrar att komma hit till nämnden och diskutera detaljerna.

När det gäller den mycket vida rubriken om ekonomiska-, finansiella- och miljö- och energifrågor är det lite oklart exakt vad som ska behandlas. Det blir väl en diskussion om det ekonomiska läget i världen. Livsmedels- och energipriserna kommer säkert att diskuteras. Jag vet att det är fransmännens ambition, vilket vi välkomnar mycket, att ge ett slags lägesrapport för hur det går i arbetet med de olika klimatpaketen. Det är just inne i ett intensivt skede och kan kanske under oktober månad röstas i första omgången i Europaparlamentet så att man får en uppdatering i dessa frågor. Det är bråttom, och vi måste hålla högt tempo för att ha en europeisk förhandlingsposition inför Köpenhamns-mötet i december nästa år.

Den fjärde rubriken handlar om uppföljning av det extra toppmötet den 1 september med anledning av Georgien–Ryssland-krisen. Man fokuserar på implementeringen av överenskommelsen och ger en dagsaktuell rapport. Utrikesministern återkommer till det.

Slutligen kommer Europeiska rådet att ge startskott för arbetet med den reflexionsgrupp som nämndens ledamöter kanske kommer ihåg. Det diskuterades mycket men kom lite i skymundan. Man tillsatte den i december förra året. Det handlar om att fastställa gruppens sammansättning på förslag av gruppens presidium – ett arbete som vi i dagsläget inte vet så mycket om – och klargöra detaljerna för hur de ska arbeta praktiskt med sekretariat och finansiering. De fick ett mandat med några punkter som ska diskuteras. Det är ganska vida framtidsfrågor som handlar om tillväxt, klimat och migration. Det skulle inte handla om utvidgning. Det var Sverige noga med. Man skulle inte heller behandla institutionella

frågor. Det är möjligt att ordföranden Felipe González kommer att precisera det lite, men det blir ingen förändring i mandatet vad vi har hört.

Coreper diskuterade detta vid sitt möte i går. Jag har möjlighet att återkomma till nämnden inför mötet. I sedvanlig ordning kommer också statsministern.

Anf. 10 BODIL CEBALLOS (mp):

Det står i vår dagordning att det är diskussions- och beslutspunkt. Jag skulle vilja veta lite mer hur Sverige ställer sig i frågan om pakten för invandring och asyl. Eftersom jag antar att vi kanske inte är överens vill jag i så fall också anmäla avvikande mening på en gång.

Anf. 11 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Pakten har diskuterats under lång tid. Man lade fram ett förslag tidigare i somras. Sverige har varit aktivt i att försöka påverka detta med tankar om möjliggörande av legal migration. Det är inte bara de repres-siva åtgärderna som ska vara med, utan det ska vara ett helhetspaket. Detta är bara en del i det som vi hoppas få slutföra under vårt ordförandeskap, nämligen en uppdatering av Haagprogrammet som handlar brett om de rättsliga frågorna. Vi ser det som en liten del i detta.

Som läget är just nu går det i huvudsak framåt, men det ska, som sagt, vara ett extramöte om två veckor där man kommer att fastlägga detaljerna. Tobias Billström och kanske även Beatrice Ask återkommer inför det. Enligt de samtal som jag har haft med Tobias Billström går det framåt. Vi tycker att vi har fått ganska gott gehör för våra frågor i vissa saker. Det är klart att man kommer med olika infallsvinklar i detta. Det är ingen hemlighet; det har vi diskuterat under lång tid. Fransmännen ser det som en viktig del att komma vidare med hela Haagprogrammet under denna tid. Vi ser det också så; det är en viktig del i det stora programmet.

Anf. 12 ORDFÖRANDEN:

För att reda ut vad vi ska göra här i dag vill jag säga att det nämnden fattar beslut om är regeringens position i förhållande till agendan för Europeiska rådet. Är man emot den ska man såklart anmäla avvikande mening. Innehållsdiskussionen kommer däremot med de ansvariga statsråden Billström och Ask och vid statsministersamrådet när det närmar sig Europeiska rådet. Då vet vi lite grann vad det ska stå under rubriken. Det vet vi inte nu och kan inte ta ställning till i dag. Men vi ska absolut ta ställning till agendan.

Anf. 13 BODIL CEBALLOS (mp):

Jag anmäler inte avvikande mening i detta läge. Jag vill ändå påtala att jag är oroad över att Frankrike får för stort inflytande över processen. Jag skulle gärna vilja ha det senare när det gäller migrationsfrågor. Jag kommer med allra största säkerhet att anmäla avvikande mening när frågan kommer upp.

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:

Det är vederbörligen noterat. Jag konstaterar sammanfattningsvis att det finns majoritet för regeringens ståndpunkt i detta ärende. Vi åter-

kommer i frågan. Statsministersrådet blir för övrigt tisdagen den 14 oktober kl. 09.30.

Enligt mina noteringar är vi klara med statsrådet Malmström för i dag om inte hon vill dela något annat med nämnden.

2007/08:44
12 september

Anf. 15 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Nej, vi har, som sagt, möjlighet att återses om en knapp månad. Då kommer vi att kunna gå in på innehållet. Däremellan kommer andra statsråd att kunna svara på frågor. Jag ser fram emot vårt nästa möte.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Innan statsrådet lämnar lokalen kan jag nämna en övrig fråga. Vi avser att före toppmötet inbjuda gruppledarna i nämnden till en informell beredningsgrupp med statsrådet Malmström för att diskutera eventuella frågor inför toppmötet och även ordförandeskapsförberedelser.

Vi tackar statsrådet Malmström för i dag.

Nu spänner vi ögonen i utrikesministern och går in på diverse yttre förbindelse-frågor. Vi börjar med återrapporten från det informella ministermötet, Gymnichmötet, den 5 och 6 september. Även här finns av uppenbara skäl, och som alltid i utrikesfrågorna, långbänkar, öppna frågor, pågående ärenden och kriser av olika slag. Jag skulle vilja vädja till såväl utrikesministern som ledamöterna att spara diskussionen om till exempel Georgien tills vi kommer till den punkten inför rådet. Vi tar återrapporten och frågor om den nu och sakbehandlingen sedan. Utrikesministern får börja med återrapporten från Gymnich.

Anf. 17 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Det finns inte mycket att återrapporera. Det var informella diskussioner om den framtida inriktningen. Det var rätt mycket om Ryssland. Jag ska inte referera vad olika personer sade; det ingår inte i kutymen. Det var också en diskussion om den transatlantiska dialogens framtid. Det var huvudpunkterna.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Det har vi anledning att återkomma till. Vi tackar för informationen och går in på frågorna inför allmänna rådet. Först har vi Somalia. Den frågan har nämnden haft skriftligt samråd om inför regeringsbeslut i går. Då fanns det stöd för regeringens ståndpunkt med avvikande mening från Vänsterpartiet.

Anf. 19 HANS LINDE (v):

Det var jag som skrev Vänsterpartiets kommentar. Vi har ingen avvikande mening när det gäller Somalia. Jag vet inte riktigt hur detta har uppstått. Vi har däremot en avvikande mening när det gäller Georgien, men det är en helt annan fråga.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Då är synpunkten noterad. Jag ber om ursäkt för att jag har kallat det avvikande mening. Vi ska se till att det korrigeras om det behövs.

Det fanns alltså stöd utan avvikande mening för regeringens ståndpunkt i Somaliafrågan. Den lär ha blivit en A-punkt. Det finns, såvitt jag vet, ingen anledning att diskutera frågan mer i dag. Jag finner en majoritet för regeringens ståndpunkt.

Vi går över till punkt 4 om Zimbabwe. Även den frågan har varit i nämnden förut. Senast var det den 16 juli då det fanns majoritet för regeringens ståndpunkt. Här föreligger två underlag inför dagens möte, dels utkast till slutsatser i den vanliga blå och hemliga mappen, dels en lapp med en eventuell A-punkt om ytterligare sanktioner mot ytterligare personer. Båda dessa samråder vi om i dag.

Anf. 21 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru ordförande! Det blir nog ytterligare papper i denna del. Vi nåddes av information i går kväll att medlingsförsöken i Zimbabwe har resulterat i någon form av överenskommelse. Denna överenskommelse har vi bara rykten om. Den ska offentliggöras om något dygn. Vi kan således inte värdera den, men det borde vara positivt. Den operativa slutsatsen är nog dessvärre att texten kommer att se annorlunda ut. Det blir knappast aktuellt med ytterligare restriktiva åtgärder. Det blir en text som värderar det vi vet på måndag om detta. Jag ber att få återkomma till nämnden under måndagen med den text som kommer att läggas på bordet mot bakgrund av den information vi då har. Jag kan också se till att så fort vi får mer utförlig information om innehållet i uppgörelsen delges den nämndens ledamöter. Det är rörlig materia.

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Det låter som ett utmärkt upplägg. Jag har också tagit del av nyheter och olika rykten om situationen på marken.

Jag är skyldig att tala om det formella men håller helt med utrikesministern i sak. Det är också extra Coreper på måndag, så vi kommer säkert att ha anledning att ha skriftligt samråd ändå i minst en annan fråga. Vi tackar utrikesministern för informationen och har säkert anledning att återkomma i frågan. Vi är alltid tacksamma för utrikesministerns information.

Nu går vi över till frågan om Georgien. Även här är det onekligen händelserikt på marken. Men det är min skyldighet att tala om ett antal saker innan jag ger ordet till utrikesministern, och det är att det finns ett pappersutkast på bordet. Det fanns på franska här, men det har kommit på svenska nu på morgonen för er som vill läsa där. Vi har också behandlat frågan i nämnden vid åtminstone fem tillfällen under augusti och september hittills. Dem ska jag nämna så att det kommer till protokollet.

Vi hade skriftligt samråd den 12 augusti inför ett extra Gaercmöte då det fanns stöd för regeringens ståndpunkt. Vi hade sammanträde den 29 augusti då det fanns stöd för regeringens upplägg inför fortsatta förhandlingar. Vi har haft skriftligt samråd den 1 september och den 10 september, och vi har samrått inför extra Europeiska rådet. Detta sagt så att historieskrivningen för nämndens del står i protokollet.

Vid sammanträdet den 29 augusti, för er som inte var med då, gav utrikesministern också en ganska omfattande redogörelse av det faktiska förloppet både på marken och i rådet och vad som har hänt sedan i våras. Sedan dess har det ju onekligen hänt lite till.

Det är väl två saker om vi ska vara formella. Dels rådsslutsatserna som också är lite rörlig eller levande materia, dels beslutet om – och det var där det fanns en avvikande mening – Europeiska unionens observeringsmission i Georgien.

Om jag då får börja med denna något komplexa materia hade vi möjlighet att tidigare diskutera detta, framför allt med utgångspunkt utifrån det avtal om de så kallade sex punkterna som ingicks i Moskva och sedermera Tbilisi den 12 augusti. Där var det ju en del oklarheter, framför allt om punkt 5, och de oklarheterna har kommit att dominera rätt mycket av det som har inträffat sedan dess.

Man kan om man tittar på de där sex punkterna säga – och det finns väl anledning att gå tillbaka till dem – att punkterna 1 och 2 är det inga större problem med. Det handlade i allt väsentligt om att stridshandlingarna skulle upphöra, och det får man väl säga att så har skett. Punkt 3 rörde fritt tillträde för humanitär hjälp. Det har det inte kommit att bli, framför allt är Sydossetien egentligen helt avspärrat om man bortser från dem som kan komma in via Rokitunneln med ryska organisationer. Men inte ens de åtta OSSE-observatörer som har funnits där tidigare har ju fått tillträde.

På den georgiska sidan är det bättre av lätt insedda skäl, men även i den så kallade kontrollzonen – detta var ju en konsekvens av den här konstiga punkt 5 – är tillträdet mycket begränsat för humanitär hjälp.

Punkt 4 var ett georgiskt tillbakadragande, och det har väl i allt väsentligt skett. Jag har inte sett några anmärkningar på den punkten. Punkt 5 var ett ryskt tillbakadragande till positionerna före fientligheternas inledning. Man får ju säga att med alla rimliga mått mätt har det inte skett. Vad vi har sett är att de självfallet har dragit tillbaka en del av de manöverförband som deltog i invasionen. Samtidigt har de konsoliderat ställningar utanför Sydossetien och utanför Abchazien även om ett begränsat tillbakadragande i västra Georgien ska inledas inom kort, men vi har hört det förr. Sedan har det ju skett en kraftfull förstärkning av det man har haft i Abchazien och Sydossetien. De har nu träffat avtal med Abchazien och Sydossetien om stationering av ytterligare trupper där, och det är framför allt en mycket betydande förstärkning i Sydossetien där de stationerar ett förband i storleksordningen 4 000 personer. Storleksordningen är också 4 000 i Abchazien, och det är klart att det är väsentliga förstärkningar i förhållande till de trupper som de hade där tidigare.

Punkt 5 är alltså icke respekterad, vare sig i områdena utanför Sydossetien och Abchazien eller i Sydossetien och Abchazien, och mycket kom att handla om detta. Punkt 6 handlar om internationella diskussioner, och fortsättningen på detta kan jag kanske återkomma till.

Detta är bakgrunden. Detta följdes som bekant upp av det extra toppmötet den 1 september – vi har diskuterat detta tidigare – där man utgick från ett muntligt löfte från president Medvedev till president Sarkozy att omedelbart göra tillbakadragandet. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Efter en vecka hade som bekant praktiskt taget ingenting skett i denna del, och president Sarkozy dök upp tillsammans med ordförande Barroso och andra först i Moskva och därefter i Tbilisi för överläggningar som resulterade i dokumentet av den 8 sep-

tember. Det betraktar vi mer som ett tillämpningsdokument av det ursprungliga dokumentet den 12 augusti. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Det som flöt ut ur detta var som bekant att Europeiska unionen ska komma med en observatörsmission på 200 personer. Den ska finnas där i början av oktober, och i samband med det förbinder sig Ryssland att göra tillbakadragandet från de av Ryssland självt definierade säkerhetszonerna utanför Sydossetien och utanför Abchazien.

Det där kan man ha alla möjliga synpunkter på, men nu är det så. Då är det klart så att mycket av ansträngningarna just nu koncentreras på att få denna observatörsmission på plats. Det är en rätt stor sak på rätt kort tid. Det är 200 personer; det är rätt mycket utrustning; det är pansrade fordon, och det är det ena med det andra.

Vi är nu inriktade på att ställa till förfogande vad som kallas en *operational monitoring unit*, som jag tror det skulle heta. Det är många fraser som används i sådana här sammanhang som man ändrar hela tiden. Tanken är att den ska bestå av ett antal observatörsgrupper och enheterna är 20. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Vi planerar att ha en grupp på 20 och hoppas att kunna vara en av de allra första på plats den 21, 22 eller 23 september. Sedan kommer alla andra, >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< men vi vet inte riktigt för att det pågår just nu.

Men här är då det konkreta beslutet om denna. Mandatet har ju varit föremål för viss diskussion i olika avseenden. Inte minst har det varit en diskussion som också förts offentligt mellan den ryske utrikesministern och oss. Vi anser att den här missionen har ett mandat som omfattar Georgien i dess helhet. Samtidigt ska man ju vara realistisk nog att >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< men det hindrar inte att mandatet måste vara sådant.

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Av lätt insedda skäl har vi avvisat detta. Det om detta dokument.

När det gäller slutsatserna är detta en rörlig och levande materia där vi nog får återkomma till den text som den kommer att bli. Jag tror att den kommer att bli föremål för slutförhandlingar på ministernivå. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Det finns en risk om man inte är tydlig att det skulle kunna tolkas på det sättet.

Vi har en annan synpunkt på texten som den är nu med anledning av >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Vi vill inte riktigt att det bara ska vara en givarkonferens, utan mer en konferens där man tittar på stabiliseringsförutsättningarna i största allmänhet både för den georgiska ekonomin och för det georgiska samhället i dess helhet.

Ungefärligen så ser det ut just nu. Hur det kommer att se ut på måndag återstår att utreda, men vi får återkomma med en mer slutgiltig text då.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Det gör vi om vi behöver. Jag ska för ordningens skull säga att vi alltså hade skriftligt samråd senast den 10 september, och det var inför regeringsbeslut om gemensam åtgärd. Där fanns det avvikande mening från Vänsterpartiet.

Då är det tydligt och klart, och det innebär att den frågan är färdig för EU-nämndens del. Nu samråder vi om resten.

Jag ska också nämna att slutsatserna från den 1 september är utsända och finns nämndens ledamöter till handa så att ni kan titta i dem om ni vill.

Anf. 25 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Jag kan möjligtvis säga att det finns två ytterligare frågeställningar som jag inte tog upp. Vi kan beröra dem senare, men det är dels Genève-mötet som egentligen inte ligger i de här slutsatserna, dels frågan om hur vi ska vara organiserade med olika särskilda representanter. Det ligger egentligen inte heller i de här texterna.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Är det något utrikesministern vill säga för att vi ska förstå så får han gärna göra det.

Anf. 27 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Jag är inte säker på att det går att förstå, höll jag på att säga, för det är en rätt rörlig materia.

Det finns en vagt formulerad sak i dokumentet från Moskva om att man i Genève i mitten av oktober ska inleda någon typ av samtal mellan det som kallas parterna. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Här kommer Europeiska unionen med all säkerhet att utse en särskild representant. Vi har ju Peter Senneby som representant för södra Kaukasus. Han kvarstår, men en representant ska utses till att vara den som är huvudansvarig för den typen av förhandlingar. Det pågår diskussioner om detta och de olika mandaten.

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Formatdiskussionen när det gäller Genève kommer vi nog att få höra mer om. Det är en av de allra säkraste prognoser som kan lämnas i detta läge.

Anf. 28 ORDFÖRANDEN:

Tack för informationen! Nu till samrådet inför rådsbesluten på måndag och tisdag. Vi ska se om vi kan hålla oss där.

Anf. 29 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Det är inte så lätt att hänga med. Nu låg det här papperet på bordet med de sex punkterna som är slutsatserna. Som jag uppfattar det går det från elva punkter till sex punkter om man jämför med det som vi hade inför slutsatserna, alltså de elva punkterna som kom från Bryssel förra gången.

När det gäller de här sex punkterna – vad är egentligen den stora skillnaden mot de punkter som togs upp i samband med att man ändå nådde någon typ av överenskommelse med Georgien?

Anf. 30 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Vilka är de elva punkterna? Är det Europeiska rådets från den 1 september?

2007/08:44
12 september

Anf. 31 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):
Ja.

Anf. 32 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Jag tycker att vi ska utgå från de sex punkterna från överenskommelsen den 8 september, och det var gällande dem jag redogjorde för ungefär hur vi ligger. Sedan har vi kunnat konstatera att de inte respekteras, och det ledde till de nya överläggningarna i Moskva som resulterade i pappret från den 8 september – till skillnad från den 12 augusti.

Den stora skillnaden mellan 12 augusti och 8 september är att man den 12 augusti talar om tillbakadragande från bägge sidor till de positioner de hade innan konflikten började. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< De har gått vidare både med att erkänna Sydossetien och Abchazien som självständiga stater och därefter slutit avtal om att stationera rätt betydande trupper där, vilket utgör massiva brott mot vad man kom överens om den 12 augusti.

Den 8 september tas då de här frågeställningarna inte upp över huvud taget. Vi har i och för sig deklarerat EU:s ståndpunkt den 1 september där vi har stått fast vid kravet på det totala tillbakadragandet. Men 8 september-dokumentet handlar huvudsakligen om modaliteterna utanför Sydossetien och Abchazien när det gäller den internationella närvaron – EU och så vidare – och handlar dessutom om att de här samtalen ska inledas i Genève den 15 oktober.

Anf. 33 ORDFÖRANDEN:

Den oftast refererade sexpunktsplanen finns också i kanslikommentarer som nämndens ledamöter har fått på mejl. Ni har fått den även tidigare, men senast i går eftermiddag.

Anf. 34 URBAN AHLIN (s):

Fru ordförande! Jag ber om ursäkt för att jag inte kommer att hålla mig enbart till slutsatserna i dokumentet. Det är en rörlig materia och vi behöver fundera lite mer långsiktigt på hur vi hanterar den här situationen.

Jag vill börja med att säga att vi socialdemokrater ställer upp på den här observatörsmissionen. Vi gick ut tidigt, när konflikten började, och krävde just att Europeiska unionen skulle sända dit en observatörsstyrka för att vi skulle ha ögon på plats och kunna se vad som egentligen hände.

Så här i efterhand måste man naturligtvis beklaga att Europeiska unionen inte tog chansen att följa upp den observatörsstyrka som fanns en gång i tiden när OSSE var där. Uppdraget fanns ju till EU att man skulle ta över den, men en del länder sade då nej. Det var ett stort misstag när vi för några år sedan sade nej till det. Det är klart att vi skulle ha varit på plats.

Jag tycker att det som Carl Bildt redovisar om förändringar i de rådslutsatser som vi har sett nu är rimligt. Jag inser att detta är rörlig materia och att vi under tiden kommer att få ett nytt underlag. Det som Carl Bildt säger låter ändå bra.

När vi nu talar om de dagliga förändringarna och samtalen måste vi också ha ett mer strategiskt perspektiv på hur vi ska hantera de här frågorna långsiktigt.

Jag tänker ställa frågor till regeringen om hur regeringen agerar och hur Europeiska unionen agerar.

Drar vi någon lärdom av den, som jag tycker, kontraproduktiva politik som Europeiska unionen har haft i grannskapet? I Georgien har vi haft en situation där vi har velat att Georgien ska integreras närmare till europeiska strukturer samtidigt som vi har haft en viseringspolitik som har gjort att de sydoseter och abchazier som har haft ryska pass har haft lättare att få visum till Europeiska unionen än vad georgiska medborgare har haft.

Finns det en diskussion i den europeiska kretsen om hur det kunde bli så här? Vem har egentligen överblicken över vad vi gör? I det ena sammanhanget talar vi om en europeisk grannskapspolitik och i nästa gör vi direkta förhandlingar med Ryssland. Vi borde lära oss i Europeiska unionen att ha något slags överblick över hela skeendet. Finns det över huvud taget någon sådan diskussion? Lyfter den svenska regeringen upp det? Jag tror att det är väsentligt.

När det gäller grannskapspolitiken finns det nu slutsatser där vi säger att vi ska stärka detta, vi ska mer frihandel med Georgien och så vidare. Går man på djupet med vad detta betyder?

Europeiska unionens utvidgning har ju haft en fantastisk betydelse för att reformera och modernisera länder i Öst- och Centraleuropa. Finns det en förståelse i Europeiska unionen för att det måste finnas ett medlemskapsperspektiv även i detta för att lösa de problem som vi står inför? Driver den svenska regeringen det väldigt tydligt?

Det gäller relationen i EU och de länder vi talar om nu. Nästa gång kan det handla om Ukraina eller Moldavien.

När det gäller relationen till Ryssland är det väl uppenbart för de flesta att våra intressen och värderingar ibland krockar i det gemensamma grannskapet mellan Europeiska unionen och Ryska federationen. Hur ska vi hantera det?

Jag vill peka på två saker som jag ser som mest oroande. Den ena är när den ryska regeringen säger: Vi är tvungna att skydda våra medborgare.

Rumänien delar exempelvis ut massor av pass till moldavier. Ungern delar ut pass till massor av rumäner som de menar är ungrare. Det kanske inte är fel att man delar ut pass till dem som man anser vara etniska. Vi kan i alla fall inte säga det ur ett europeiskt perspektiv eftersom en del andra länder gör så.

När Ryssland använder det som förevändning för att ta till militärt våld är det oroande. Det behöver man reda ut i en kontext.

Den andra är att Europeiska unionen och Ryska federationen ända sedan det kalla krigets slut har varit överens om var gränserna går, hur statsbildningarna ser ut i vårt gemensamma grannskap. Där har vi ställt upp på Ryssland. Under hela Tjetjenienkriget har ju Europeiska unionen och Sverige sagt att Ryssland har en territoriell integritet, och vi accepterar det. Vi är inte för något slags självständighet för Tjetjenien.

Under ett par decennier har vi nu haft en överenskommelse mellan Europeiska unionen och Ryssland om hur vi ska se på statsbildning. I och med att man har erkänt Abchazien och Sydossetien har den faktiskt försvunnit. Vad leder det till långsiktigt?

Min fråga är: I vilket forum ska Europeiska unionen och Ryssland behandla detta? Hur ska man komma till tals med varandra i de här frågorna? Nu är det något slags kalla-kriget-mentalitet där man byter ord och funderar på ett möte i Genève och vilka som ska sitta runt bordet. I vilket sammanhang ska man komma till en diskussion om detta? Kan det till exempel vara, som vi socialdemokrater har krävt, när det gäller det nya samarbetsavtalet med Ryssland? Kan man i samband med det påtala att vi måste vara överens om de här sakerna för att vi ska integreras djupare?

Litauen krävde det redan innan vi godkände att vi skulle börja de förhandlingarna. Jag är inte säker, men det är i alla fall ett forum där man skulle kunna använda detta.

Jag är nyfiken. Vad driver regeringen för linje? Vad vill Europeiska unionen? I vilket forum ska denna långsiktiga relation hanteras?

Det gäller också punkt 6 om den internationella konsultationen över Georgiens integritet. Det måste på något sätt bakas ihop. Det handlar ju om samma sak.

Om EU säger att vi slår vakt om att Georgien har en territoriell integritet enligt internationell rätt måste det ju gälla även andra länder i vårt grannskap mellan Ryssland och EU. Frågan är hur man hanterar det.

När det gäller den direkta relationen till Ryssland tycker jag att det är glädjande att regeringen – det förstod jag efter en redovisning i riksdagen – i sin budget kommer att ompröva den snabbutfasning som man har gjort av det direkta biståndet till civila och ideella organisationer i Ryssland. Det tycker jag är alldeles utmärkt.

Det får ju inte bli så att den här konflikten gör att vi demoniserar Ryssland och den ryska befolkningen. Det här visar tydligt att vi måste göra mer för att utveckla kontakter och se till att hjälpa till att modernisera och stödja MR-organisationer med mera.

Den svenska regeringen ser ut att ha ändrat sig, efter vad vi hörde utrikesministern säga under frågestunden. Det är bra.

Europeiska unionen gjorde ju ett misstag liknande det som den svenska regeringen gjorde när Tjetjenienkriget började. Då ströp man en massa bistånd, Tacis och så vidare. Det var naturligtvis fullständigt fel.

Frågan är om det finns en tanke inom Europeiska unionen. Hur ska vi utveckla detta? Hur ska vi nå ut? Hur ska vi förändra?

I det ryska samhället finns det naturligtvis väldigt många krafter som också är oroade över detta. Jag har talat med många ryska politiker som vill att Ryssland och Europa ska komma närmare varandra.

I den situation vi är nu känns det inte som om vi går i den riktningen. Vad kan Europeiska unionen göra för att gå det till mötes?

Så till min sista fråga.

Under krisen i Georgien är president Medvedev smart nog att meddela Europeiska unionen: Ryssland har äntligen bestämt att ni får använda våra militärhelikoptrar i den europeiska missionen i Tchad.

Det har ju EU krävt under lång tid, men inte fått något svar. Just när Georgienkrisen står i full blom meddelar Medvedev detta. Jag har inte hört någonting i den svenska debatten. Jag är nyfiken på vad den svenska regeringen tycker. Var det rimligt att säga ja eller nej? Vad har Europeiska unionen svarat på detta? Är det rimligt att vi säger ja till militärhelikoptrar för en EU-insats i Tchad samtidigt som vi själva tycker att det är

Anf. 35 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Jag börjar i det lilla, det vill säga helikoptrarna. >>> *Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen* <<<

För nästan alla fredsbevarande operationer gäller att det är en förfärlig brist på helikoptrar. >>> *Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen* <<<

Det som Urban Ahlin säger är viktigt. Det är en av de saker som vi har drivit i olika diskussioner. Det är väldigt lätt – det märker vi själva – att vi borrar ned oss i detaljer fram och tillbaka om två observatörer och en eller annan formulering och inte ser de strategiska perspektiven.

När historien dömer ut den här konflikten är det de strategiska perspektiven man kommer att döma, inte detaljerna, även om man måste ha det strategiska perspektivet när man tar ställning till detaljerna.

Man kan se det strategiska perspektivet bakåt – det är rimligt. I varje sådan här situation ska man ställa sig frågan: Gjorde vi rätt eller fel? Man måste lära sig. Historien är ju en lärobok som man kan hoppas att man drar några lärdomar av när det gäller att hantera framtiden.

Vi har tillhört dem som har sagt att detta är ett område där vi måste vara mer engagerade på olika sätt. Gränsmissionen, som Urban Ahlin nämner, är ett exempel där vi önskar att vi hade varit mer aktiva. Vi har föreslagit det på en rad olika punkter. >>> *Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen* <<< Om vi hade kunnat förhindra konflikten genom att EU hade varit mer engagerat vet vi inte, men vi hade haft bättre möjlighet och insikt i vad som faktiskt inträffade.

Nu har det skett en förändring. Det gäller i relationerna till Georgien. När det gäller den rätt upprörande anomali vad gäller viseringspolitiken som Urban Ahlin pekar på och som Sverige har pekat på flera gånger – jag har skrivit brev till ministrarna om det – säger man att man har givit i uppdrag åt kommissionen att ändra på det. Det gavs från toppmötet den 1 september.

Det handlar också om att accelerera ansträngningarna med ett handelsavtal med Georgien i en eller annan form. Man har bett kommissionen att komma med andra förslag.

Det är den ena delen där det har skett en förskjutning av det strategiska perspektivet i, från vår utgångspunkt, positiv riktning.

Den andra delen är det vi kallar det östliga partnerskapet. Det återstår att definiera i sina detaljer på grundval av det polsk-svenska förslaget. Jag har redovisat tidigare att det som hände den 1 september var att stats- och regeringscheferna lade en starkt ökad vikt vid detta. Man sade att det inte är en fråga för nästa års beslut, utan det måste fattas redan detta år – alltså i december.

>>> *Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen* <<< Vi måste ta fram fler detaljer om detta. Men det är klart att vi ska accelerera detta.

Diskussionen om medlemskapsperspektiv har ju varit aktuell framför allt i samband med diskussionen om Ukraina. Det var ett toppmöte som kom att bli i Paris i tisdags, den 9 september. I Bryssel hade vi – jag tror

att jag redogjort för nämnden tidigare ->>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Så var det i alla fall.

Enligt vår tolkning – den svenska linje som jag tror att det råder mycket stor enighet om i denna krets – säger artikel 59 i Romfördraget att varje europeiskt land har rätt att söka medlemskap. Man måste sedan uppfylla alla möjliga kriterier. Det kan vara nog så jobbigt. Det kan ta lång tid. Detta gäller också Ukraina. Det finns inga explicita undantag vare sig för Ukraina eller för Turkiet, inte för Ryssland och inte heller för Vitryssland – Belarus – om den saken skulle bli aktuell. Vi har hamnat i en diskussion där vissa länder håller tillbaka >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Det kan finnas andra skäl till detta.

Jag tycker också att det är rimligt att säga till de här länderna att de ska vara medvetna om att medlemskap är i det långa perspektivet, att mycket arbete återstår innan de är där. Men samtidigt som man säger det måste man säga att dörren är öppen. Stänger vi dörren till Europa ska vi vara medvetna om att det finns andra dörrar som står öppna. Då tvingar vi dem att gå genom dörrar som de kanske inte vill gå genom, men de har inga andra alternativ.

Jag håller helt med om detta. Vi kommer att fortsätta att verka i denna riktning.

Så relationerna till Ryssland. Jag har gjort ett antal strategiska observationer. En rör att tröskeln för militär våldsanvändning i närområdet alldeles uppenbart har sänkts.

Den andra rör det som Urban Ahlin var inne på, det vill säga att gränserna i det exsovetiska området nu har börjat ifrågasättas. Vi har hållit fast vid de där gränserna i vått och torrt, av den enkla anledningen att börjar man öppna dem på ett ställe finns det risk för att de kommer att öppnas på ett annat ställe. Det borde inte ligga i Rysslands långsiktiga intresse, men nu har man gjort detta.

Vi har då fått mycket starka EU-ställningstaganden mot detta ifrågasättande av gränserna, förutom att det självfallet på ett rätt fundamentalt sätt undergräver eller är brott mot bestämmelserna i slutakten från säkerhetskonferensen i Helsingfors.

Vi har också haft anledning att aktualisera den diskussion som Urban Ahlin tog upp om det som Ryssland har sagt, det vill säga att man på ett eller annat sätt anser att man har rätt att också militärt ingripa för att försvara dem som har ryska pass i andra länder. Det kan vara ryska medborgare, eller det kan vara de som har fått ryska pass av andra skäl. Det där är en synnerligen farlig princip, som fundamentalt undergräver den europeiska säkerheten om den tolereras.

Förutom att vi har varit mycket tydliga i denna del har andra länder också varit det. Sedan har OSSE:s högkommissarie för minoritetsfrågor – det är den formella titeln – som numer är Knut Vollebæk, också varit ute med ett mycket skarpt formulerat uttalande. Det har lett till att han har ådragit sig en del skarp rysk kritik för detta, men vi har uppmuntrat honom att fullfölja denna diskussion, för den är fundamental för säkerheten.

Som Urban Ahlin säger är pass en sak. Dubbla medborgarskap är numera rätt vanligt förekommande i Europa. Men om detta plötsligt skulle tas till intäkt för att börja ändra gränser eller intervensera i andra länder kan vi mycket väl vara på ett sluttande plan när det gäller den europeiska säkerheten, framför allt i mer multietniska områden där det

finns den typ av etnisk rensning som tyvärr har förekommit rätt mycket i Europa under senare decennier. Balkan är ett sådant exempel. Kaukasus förblir multietniskt även efter de rensningar som vi har sett nu, och det finns andra områden.

Om man rör sig omedelbart utanför det europeiska området rekommenderas var och en som är intresserad av detta att titta på Ferganadalen, borta i Centralasien. Där är det till att börja med en mosaik av människor, och sedan har Stalin dragit gränser som inte har någonting med detta att göra. Visheten i dessa gränsdragningar kan starkt diskuteras, men börjar man ändra på detta kommer blod att flyta. Det har vi lärt oss av erfarenheter. Det är väldigt viktigt att ha detta perspektiv.

I fråga om relationerna till Ryssland långsiktigt har jag absolut ingen invändning mot det som sades.

Jag tror att det kommer att ta sin tid innan vi vet hur detta kommer att utveckla sig. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Men samtidigt finns fortfarande moderniseringens och öppenhetens krafter i detta ryska samhälle, och vår förhoppning har varit att en fortsatt moderniseringsprocess successivt ska stärka dessa krafter och att vi ekonomiskt och på olika sätt ska göra det lilla som vi kan göra för att underlätta denna utveckling, genom kontakter, handel och vad det nu är som vi kan göra. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Det blir mycket svart i det här protokollet, inser jag, men så är det ju. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Det är en fundamentalt förändrad situation. Det finns absolut ingen anledning att ge upp – tvärtom. Men det finns anledning att se det i det längre perspektivet, att inse att vi kommer att gå igenom en svår period. Ryssland måste självt välja sin väg. Nu har moderniseringens och öppenhetens krafter trängts tillbaka rätt rejält, men man ser också konsekvenserna av detta. Jag tillhör inte dem som anser att politik ska avgöras av börsutvecklingen – det finns många som är för detta – men det är klart att en god ekonomisk utveckling på finansiella marknader är bra för utvecklingen av ett samhälle.

Vi ser nu chockvågorna genom den ryska ekonomin som inte bara har med Georgienkrisen att göra men som till mycket stor del är en följd av den politiska förändring vi sett i retorik och i handlande från rysk sida. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Detta blev ett långt resonemang, men på en mer strategiskt inriktad frågeställning. Det finns väl anledning att föra den typen av resonemang också.

Anf. 36 HANS LINDE (v):

Fru ordförande! Det finns fler diskussioner man skulle kunna fortsätta här, men jag skulle nog ändå välja att hålla mig till de rådsslutsatser som vi har diskuterat. Jag har några frågor.

Först får jag bara understryka vad som har sagts tidigare, att Vänsterpartiet har anmält avvikande mening i det skriftliga samrådet angående ESFP-insatsen.

Dels tycker jag av rent formella skäl att det underlag vi fick var ytterst bristfälligt. Att man skickar i väg en så här pass känslig insats och vi får ett par raders information – vi har inte haft möjlighet att ta ställning eller kunnat ställa oss bakom insatsen med så pass bristfällig information.

Dels är det den politiska invändningen. Att i detta säkerhetsläge i Kaukasus gå in med en så pass kontroversiell och omdiskuterad insats innebär en överhängande risk för negativa konsekvenser för säkerhetsläget.

Jag har tre frågor som rör rådsslutsatserna. Den första gäller just det civila observationsuppdraget från EU:s sida, som man säger ska vara ett komplement till Unomig och OSSE:s internationella mekanismer. Frågan är egentligen: Varför väljer EU att gå in med en helt egen insats? Varför väljer man inte att använda och utveckla de mekanismer som redan finns på plats? Det talades tidigare här om att vi behöver ha ögon på marken. Men det krävs väl inte att vi har EU-flaggor på våra uniformer för att vi ska få ögon på marken. Det finns ju redan insatser på plats, och varför väljer man i så fall inte att använda dem och utveckla dem vidare?

Den andra frågan jag har när det gäller rådsslutsatserna är det som står i punkt 4 i den svenska översättningen, där det talas om en internationell, oberoende undersökning. Det låter oerhört positivt, tycker jag, och det skulle vara intressant att höra mer hur man tänker att en sådan internationell, oberoende undersökning också skulle uppfattas som oberoende av parterna och hur man skulle kunna få en sådan till stånd.

Den sista frågan jag skulle vilja lyfta fram är det som står i punkt 6, som knappt har berörts här, och det är frågan om handelsrelationerna med Georgien.

Vänsterpartiet anser att handelsfrågor och handelspolitik måste kopplas till en diskussion om demokrati och mänskliga rättigheter, att de två punkterna aldrig kan särskiljas från varandra. Ska vi vara helt ärliga är inte Georgien i dag en blomstrande demokrati. Det visar inte minst de rapporter vi har fått i veckan från OSSE och Odihr om omfattande övergrepp under den senaste valrörelsen i maj. Jag kan känna en oro för att man nu i kölvattnet av den här konflikten lite från höften öppnar upp för handelsavtal och glömmer de delar som handlar om mänskliga rättigheter och demokrati.

Det skulle vara intressant att höra dels vad det är för handelsförändringar man vill se med Georgien, dels hur man inom ramen för den utvecklade handeln med Georgien lyfter fram frågor om bristerna i den georgiska demokratin. De allvarliga bristerna gäller till exempel fackliga rättigheter och möjligheter att fackligt organisera sig i Georgien.

Anf. 37 ORDFÖRANDEN:

Jag vill först själv kommentera det skriftliga samrådet vad gäller förhållandet mellan texter, verkligheten och bakgrunden. Alla dessa var naturligtvis föremål för ganska ymniga diskussioner den 29 augusti, när jag var på plats. Jag vet inte varför Hans Linde inte var det. Nog är bakgrunden till insatsen på marken berörd även muntligen i nämnden. Sedan går det alltid fort när det är skriftligt samråd. Det kommer det säkert att göra många gånger till, närmast på måndag om inte förr. Bakgrunden var bekant för nämnden.

Jag vill gärna poängtera att det är viktigt för nämndens ledamöter att hålla koll även när kammaren har uppehåll, även om man är på resor och så vidare. Det händer saker inte bara på marken utan även i nämnden och muntligen som kan vara bra att känna till.

Anf. 38 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Får jag bara komplettera i den delen. Det är alldeles rätt att det här har gått relativt snabbt. Men så är det; ska man vara en snabb aktör i snabbt föränderliga lägen måste man kunna agera snabbt. Och nu föreligger ett fullständigt underlag. Jag tror inte att det finns något att anmärka mot det underlag som nu föreligger och som vi kommer att ta ställning till och formellt fatta beslut om på måndag. Men det är klart att det har tagits fram snabbt – det ligger i sakens natur. Vi kan inte hålla på att sväva i månader i en internationell kris – då handikappar vi oss själva.

Hans Linde säger att det är en kontroversiell insats, men jag vet ingen som har ifrågasatt den. Den ingår i avtal med både Ryssland och Georgien och alla andra. Den kontrovers som Hans Linde åberopar har jag inte uppfattat.

Varför ska vi då ha egna ögon? Jo, just därför att de ska vara egna. Jag nämnde att OSSE är en organisation där man fattar beslut med enhällighet. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< De är värdefulla – det är ingen tvekan om det – men det är inte vårt eget instrument, är inte i våra händer. Vi sitter i andras händer när det gäller det. För att EU ska vara en oberoende aktör och kunna agera självt är det bra att ha egna instrument på marken. Det är väl det som är det avgörande motivet.

Internationell undersökning har diskuterats en del fram och tillbaka. Georgien vill till exempel ha det. Jag har väl sagt att det kan vara bra, >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Att värdera vad som är sant eller inte sant i det där tror jag att vi får vänta med ett tag. Sedan kan man också se olika tidsperspektiv på detta. Låt oss se vad det kan ge. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Georgien i största allmänhet – vi har diskuterat detta tidigare. Jag tror att den fördjupade relation med Georgien som vi nu strävar efter ger oss ökade möjligheter att påverka det georgiska samhället och den georgiska ekonomins utveckling. De har gjort betydande framsteg.

Vi har också haft anledning att påpeka de bakslag som har varit, inte minst i november förra året, och hur de behöver förbättra sina val. Det är med ryska mått mätt spektakulärt demokratiska val, men med svenska mått mätt spektakulära brister i det sätt på vilket valen bedrivs. Men sedan gäller det att på olika sätt försöka vända det till att bli ännu bättre.

De ekonomiska reformerna har varit mycket framgångsrika, men det finns betydande brister i det georgiska samhället. De har gått från en *failed state* för bara några år sedan till en stat som håller på att utvecklas i positiv riktning. Men visst finns det väldigt mycket som vi behöver hjälpa till med.

Samma sak gäller för övrigt många andra. Armenien och Azerbajdzjan, för att ta närområdet, ger anledning till bekymmer, men det innebär inte att vi ska minska vårt engagemang.

Anf. 39 BODIL CEBALLOS (mp):

Vid det förra mötet anmälde Miljöpartiet avvikande mening när det gällde regeringens upplägg inför de diskussionerna, för vi menade att den

svenska regeringen ville gå längre och vara mer nyanserad i kritiken än vad EU i övrigt ville, i förslaget till utkast.

Utrikesministern tog tidigare upp att det var vissa delar i det här utkastet som ni ville skärpa till. Vi hade en diskussion i kammaren i går om Georgien och om vad folkrätten säger och inte säger. För mig är utgångspunkten att vi nu talar om ett land där två regioner inte vill höra till det landet. Vi ger ändå landet vårt fulla stöd, utan att det är nyanserat på något sätt.

För Miljöpartiet är folks rätt till självbestämmande en fundamental del i vår politik. Självbestämmande är inte alltid självständighet, men däremot ett självbestämmande inom det landets gränser. Jag upplever att vi i de diskussioner som förs väldigt sällan talar om de här folken som faktiskt inte vill, som vill att ryssarna ska vara där. Vi tar så att säga bara avstånd från vad ryssarna gör. Och det ska vi göra, därför att de beter sig inte väl, men vi måste också vara mer nyanserade.

Jag skulle vilja veta om det som den svenska regeringen nu vill skärpa till i utkastet till slutsatser går på tvärs med vad jag har framfört om att det ska vara nyanserat. I så fall kan jag inte ställa mig bakom den svenska regeringen.

Anf. 40 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Vi företräder en nyanserad linje. Vi är mer nyanserade.

Anf. 41 BODIL CEBALLOS (mp):

Då kan jag anmäla avvikande mening.

Anf. 42 URBAN AHLIN (s):

Fru ordförande! Jag är rädd för att jag inte riktigt håller med utrikesministern i det resonemang som han hade om de fristående organisationerna i Ryssland och hur stödet från Sverige ska kunna kanaliseras, >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Jag delar inte den uppfattningen. Jag tror att det kan vara en felaktig väg. Jag ska ta ett exempel. Det här måste naturligtvis också svartmarkeras i vårt protokoll så småningom.

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Jag tror att regeringen behöver tänka om där, om det som Carl Bildt redovisade tidigare är tanken.

Anf. 43 ORDFÖRANDEN:

Det går självklart bra att ställa vilka frågor man vill om Georgien i största allmänhet, men vi försöker hålla oss till EU-beslut och rådsfrågor här. Man får gärna prata om annat än texter, men det är EU-beslut som är föremål för samråd.

Anf. 44 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru ordförande! Jag ska därför inte fortsätta den diskussionen. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Absolut! Kräver det någonting annat? Absolut! Det är målet som är det viktiga, inte pressmeddelandet – även om pressmeddelandet också kan ha sitt politiska syfte.

Mer till det som Bodil Ceballos sade angående självbestämmandet: Rätten till nationellt självbestämmande är viktig, men det inkluderar icke med automatik rätten till självständig statsbildning. Det skulle ge mycket långtgående konsekvenser om så var fallet. Det tror jag att vi är överens om.

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Det är nu historia, om jag uttrycker saken försiktigt.

Jag vill varna lite för språkbruket, när Bodil Ceballos säger att det är två regioner som inte vill vara med i Georgien. Ja, se det beror ju lite på hur man räknar. Vi brukar i sådana här fall titta på den befolkning som var där innan en konflikt utbröt, och konflikterna här utbröt i början av 90-talet. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Om vi accepterade självständighet på basis av etnisk rensning skulle det föra rätt långt. Man ska vara medveten om detta. Det är en rätt fundamental faktor.

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Resonemang av typen att det är två regioner som inte vill vara med förenklar det historiska sammanhanget på ett sätt som jag tror leder politiken alldeles fel.

För att återgå till det nyanserade eller onyanserade får jag väl korrigera mig. Ingenting av detta berörs av dessa texter. De är nyanserade.

Anf. 45 STAFFAN DANIELSSON (c):

Min fråga har anknytning till det som Carl Bildt var inne på just nu, flyktingsituationen i Sydossetien och även Abchazien.

Oavsett om man är en del av Georgien, en del av Ryssland eller någonting mitt emellan: För de människor som bodde där innan konflikten utbröt, som bodde där innan det här sista händelse och som har georgisk härstamning, som var bönder och hade sina byar, ägde sina marker och så vidare, är det oerhört viktigt att man inte accepterar etnisk rensning. Det är oerhört viktigt att de kan återvända när det stabiliserar sig.

Då är min fråga hur utrikesministern ser på just den frågan och EU:s position, Rysslands position och Sydossetiens position.

Anf. 46 HANS LINDE (v):

Fru ordförande! Vi kanske inte ska ha en lång diskussion. Jag får börja med att anmäla avvikande mening också från Vänsterpartiets sida, med hänvisning till att vi fortfarande känner stor oro inför den här insatsen.

Däremot vill jag understryka att jag inte delar de invändningar som kommer från Miljöpartiet. För oss är folkrätten central. Det är uppenbart så att Sydossetiens och Abchaziens krav på självständighet inte är förenliga med folkrätten, och därför är inte heller det ryska erkännandet förenligt med folkrätten. Av samma anledning var vi kritiska till att Sverige erkände Kosovo, men det är en helt annan diskussion.

Bara kort kan jag säga att anledningen till att jag kallar det här en kontroversiell insats har sin grund i Carl Bildts inledning >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Det var utrikesministerns egna ord jag grundade det i.

Anf. 47 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Till Staffan Danielsson: Flyktingåtervändande är viktigt. Det har varit viktigt ända sedan dess konflikten började i början av 90-talet.

Till Abchazien har ett visst återvändande skett, till det så kallade Galidistriktet i syd, även om man där lever under rätt svåra omständigheter. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Vissa armenier har kunnat återvända, men i övrigt är återvändandet mycket begränsat.

I Sydossetien är ungefär en tredjedel av befolkningen georgisk. Större delen av den har fördrivits eller flytt>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Tschinvaliområdet är rätt intressant, >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Men förstörelsen i Tschinvali är relativt begränsad i staden. Däremot är de georgiska förorterna i stort sett totalt förstörda. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< En stor del av den befolkningen tvingades fly.

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Det som står i dokumentet från i måndags är att det här ska diskuteras i Genève. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Det står att man ska diskutera frågan om flyktingarnas möjligheter på basis av principer som är accepterade på den internationella nivån >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< och på praktiken i postkonfliktsituationer. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Det är viktigt att vi för de diskussionerna. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Anf. 48 BODIL CEBALLOS (mp):

Jag var tvungen att be om ordet igen eftersom det jag sade tidigare tydligen ledde till missförstånd. Jag sade inte att jag förespråkar självständighet. Jag säger att självbestämmande och självständighet inte alltid är synonymt. Det kan vara det, men det behöver inte vara det.

Jag är också medveten om vad som har hänt tidigare, men nu pratar vi om det läge som är nu. Vi har två regioner som i det här läget alltså inte vill tillhöra Georgien. Jag vill att vi ska nyansera diskussionen lite grann och inte bara tala om Georgien som en helhet. Vi måste också veta att här finns två folk som i det här läget faktiskt inte vill vara med och som vill att ryssarna ska vara där. Jag vill bara att vi ska ha en nyanserad diskussion.

Folkrätten är oerhört viktig, och den måste gälla i alla sammanhang. Det som vi diskuterade i går var den diskussion som har varit mellan UD:s rättschef och Göran Lysén på debattsidorna där de har olika uppfattning om vad folkrätten faktiskt säger.

Jag tycker att man i det stora hela kan vara nöjd med regeringens insatser men också med EU:s insatser för att jobba relativt proaktivt i den här konflikten. Det har känts som att man försökt förebygga en utvidgning av konflikten. Det har varit bra, för man har fått lugn och stabilitet i området.

Jag tycker att det också är bra att utrikesministern vill förbättra de skrivningar som finns för punkt 6 när det gäller givarkonferensen, att verkligen bygga upp det civila samhället underifrån. Detta har jag tagit upp tidigare, och flera andra har också varit inne på de frågorna.

Något som flera av oss tog upp när utrikesministern i andrakammarsalen den 2 september redogjorde för mötet dagen innan gällde kvinnors och barns situation och att den på något specifikt sätt måste lyftas upp. Vi har ju resolution 1325, som flera återkommer till, och det vore intressant att få testa 1325 i Europas närområde. Vi har inte använt den särskilt aktivt efter att den skrevs. Sverige har skrivit under den. Sverige har till och med skrivit under en handlingsplan år 2006 vad gäller 1325. Jag antar att de flesta EU-länder ratificerat konventionen, och därför borde det finnas några implikationer även i texterna.

Det finns en punkt här som jag suttit och tittat på. Det gäller punkt 4, som handlar om en internationell oberoende undersökning av konflikten i Georgien. Man funderar lite grann på om det är en slamkrypare. Vad kan det bli för något? Vad kan det få för implikationer beroende på vad som kommer fram efter detta? Hur ser utrikesministern på det?

Anf. 50 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Jag noterar synpunkterna om stödkonferensen och 1325. Vi får se om vi kan verka i den riktningen; det kan vi alldeles säkert. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Sedan handlar det också, som vanligt med den typen av konflikter, om vilket tidsperspektiv man har. I varje givet skede finns det i allmänhet någon som har eskalerat konflikten. Om man drar ut skeendet finner man i allmänhet i en sådan konflikt att det är flera som har eskalerat. Både tidsmandatet och den dokumentation man får tillgång till kommer alltså att avgöra detta.

Jag tror att jag i något annat sammanhang nämnde att en av de böcker jag läst under sommaren handlade om Kubakrisen 1962. Där har man nu fått fram nytt och mycket intressant material som belyser delar av den krisen på ett riktigt sätt. Det materialet har alltså inte varit tillgängligt förrän nu.

Jag hoppas att det inte ska ta fullt så lång tid i det här fallet, men historien skrivs ofta bättre med viss distans.

Anf. 51 LEIF PAGROTSKY (s):

Fru ordförande! Jag skulle vilja höra utrikesministerns bedömning av hur diskussionerna kommer att bli. Har man nu avverkat den period av stora motsättningar mellan olika EU-länder och svårigheterna att komma fram till kompromisser? Har man nu nått en fas där det handlar om spörsmål som det är lättare att komma överens om? Eller kan man tänka sig att den stora skillnaden i perspektiv som tidigare funnits lever kvar och gör

att mötet i allmänna rådet blir präglad av motsättningar och svårigheter att kompromissa?

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Större skillnader i perspektiv är svåra att hitta. Man kan hoppas att vi nu har nått konkreta stadier i diskussionerna som gör det hela lättare. Jag skulle gärna vilja att utrikesministern sade något om sin bedömning av detta.

Jag vill även ta upp en annan fråga. Carl Bildt har beskrivit hur det ena utlöser det andra och att det är fråga om någon sorts dominospel där små eskaleringar gör att utvecklingen sker utan kontroll och att vart och ett av dessa steg har reducerats i betydelse. Nu sade utrikesministern att >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Finns det några värdeuttryck som beskriver detta? Det har jag inte uppfattat tidigare.

Anf. 52 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Den första punkten kommenterade jag vid ett tidigare sammanträde. Jag har ingenting ytterligare att tillägga. Det har varit rätt harmoniska relationer. Det är svåra situationer som vi har att bedöma, det är ingen tvekan om det, men jag kommenterade Leif Pagrotskys bild vid det tidigare sammanträdet och har ingenting att tillägga.

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Att fastställa tidssekvenser mellan de olika förstörelserna är inte alldeles enkelt, men det är ingen tvekan om att här skett en våldsanvändning från bägge sidor som är oacceptabel. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Det hölls en presskonferens i går i Moskva dels av den amerikanska organisationen Human Rights Watch, som har en rysk *affiliate*, dels Memorial, som är en rysk mycket respekterad organisation. De har varit på plats, och de talar om ett tiotal i Tschinvali medan den officiella ryska siffran handlar om tusental. Men ett tiotal är illa nog, och den stora förstörelse av de georgiska byarna som vi ser leder sannolikt till att folk flyr. Det faktum att antalet döda är så pass litet kan också hänföras till att man skrämt bort människorna innan bekämpningen av byar och sådant inleddes.

Anf. 53 LEIF PAGROTSKY (s):

Vi har nu ägnat en timme och tjugo minuter åt att diskutera svenska åsikter inför mötet. Det kanske är rimligt. Jag ställde en fråga om i vilken politisk miljö de svenska åsikterna ska framföras, om bedömningen av det taktiska läget inför sammanträdet i allmänna rådet, och fick beskedet att vi avhandlat det för flera veckor sedan och att det inte spelar någon roll. Jag fick alltså inget besked över huvud taget, inget svar efter en timme och tjugo minuters diskussion om de inhemska synpunkterna. Det kan man ha synpunkter på.

På min andra fråga, vad utrikesministern syftade på när han sade att man kan ha synpunkter, fick vi som svar en väldigt ordsvada om alla möjliga saker, men just det jag frågade om kunde åtminstone inte jag urskilja någon synpunkt om. Också det tycker jag är intressant att iaktta. Det var synpunkter på alla möjliga saker hit och dit, men när det gällde den fråga som utrikesministern själv sade att man kan ha synpunkter på, >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<— där jag alltså ville

veta vilka dessa synpunkter var – försvann den i en diffus beskrivning av att alla hade gjort alla möjliga oacceptabla saker. Det är också intressant.

2007/08:44
12 september

Anf. 54 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Jag kommenterade detta i den information jag gav till riksdagen den 2 september. I den delen kan alltså hänvisas till riksdagsprotokollet.

Anf. 55 ORDFÖRANDEN:

Vi har nu att fatta beslut på basis av det skriftligen framlagda och det muntligen framförda. Sedan kommer det säkert nya saker exempelvis på måndag.

Jag finner sammanfattningsvis att det finns en majoritet för regeringens ståndpunkt. Dock noterar jag avvikande mening från v och mp.

Därmed är vi klara med punkt 5.

Vi går vidare till punkt 6, Västra Balkan. Också det är en punkt som berör ett område där det händer saker. Frågan var senast uppe i EU-nämnden den 16 juli då det fanns en majoritet för regeringens ståndpunkt. Nu förutses en diskussion och eventuell beslutspunkt på måndag. I det ärendet är det också ett extra Corepermöte på måndag. Vi kan alltså vara ganska säkra på att det kommer mer material, blir skriftligt samråd och sådant.

Nu får vi dock lyssna på vad utrikesministern kan säga för dagen, och därefter bedöma vad vi ska göra åt det.

Anf. 56 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru ordförande! Så får vi nog göra. Det här handlar i allt väsentligt om hur vi kan sätta i kraft interimsavtalet med Serbien, det vill säga interimsavtalet på SA-avtalet. Kommissionen, ordförandeskapet och Sverige gjorde i samband med arresteringen av Karadžić och hans utlämnande till Haag bedömningen att detta var tillräckligt för att sätta interimsavtalet i kraft. Däremot kunde man vänta med ratificeringen av SA-avtalet. Avvikande bedömning inlämnades av >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Där har vi stått still sedan dess.

Nu får vi se var vi kommer att stå på måndag. Chefsåklagare Brammertz vid Haagtribunalen har varit i Belgrad, är möjligtvis fortfarande där – jag kan inte bedöma det, men jag tror nästan att han fortfarande är det – och kommer att redovisa sin bedömning. Han ska redovisa sin bedömning till FN:s säkerhetsråd, men han ska också redovisa en informell bedömning till det franska ordförandeskapet. Sedan får vi se hur det franska ordförandeskapet mot bakgrund av Brammertz bedömning väljer att föra frågan framåt. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Det är alltså svårt att veta exakt hur frågan kommer att ligga.

Vår ståndpunkt är tydlig. Vi har anledning att välkomna arresteringen av Karadžić och överförandet av honom till Haag, av lätt insedda skäl. Vi har anledning att tro att det sker mycket aktiva efterforskningar av generalen Mladić, men det innebär inte att det är alldeles lätt; även bin Ladin är på fri fot.

Anf. 57 ORDFÖRANDEN:

Jag kan initialt göra bedömningen att det materiella med avtalet och så vidare har EU-nämnden behandlat förut. Jag avser senare att tacka för informationen. Detta är alltså inte en samrådsfråga ännu.

Anf. 58 URBAN AHLIN (s):

Jag vet inte om min fråga har med detta att göra – i så fall får ordföranden avbryta mig – men den gäller >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Ska vi över huvud taget ta upp det i EU-nämnden? Jag är bara nyfiken på vad som händer. Det har ju med dessa krigsförbrytare att göra, och en av dem som dömts till ett långt straff sitter i svenskt fängelse. I pressen på Balkan förekommer skrivelser om att den svenska regeringen just nu är pressad till ett beslut. Jag är därför nyfiken på hur det kanske kan spela in. Kan jag få svar på detta?

Anf. 59 Utrikesminister CARL BILDT (m):

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Det har att göra med alla möjliga bestämmelser av olika slag. Det ligger lite utanför EU-nämnden.

Anf. 60 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen i fråga om västra Balkan. Vi får säkert anledning att återkomma i den.

Jag vill be er tänka på att utkastets slutsatser är hemligstämplade, även de som delats ut på borden, så att ni lägger dem i mapparna som kan samlas in. Detta var nämligen den sista "sifferatta" frågan.

I anslutning till mötet ska man dock ha samarbetsråd och trojkamöten med fem länder. Vill utrikesministern säga något om dem?

Anf. 61 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Nej, jag har ingenting att säga om det. Det finns emellertid ett utkast till slutsatser om Belarus, som A-punkt.

Anf. 62 ORDFÖRANDEN:

Ja, det tar vi alldeles strax.

Anf. 63 HANS LINDE (v):

Jag har en fråga om samarbetsrådet mellan EU och Uzbekistan. Det har ju ställts in de senaste två åren efter händelserna i Andizjan med grova övergrepp och brott mot de mänskliga rättigheterna. Om jag inte minns fel har frågan om EU:s relation till Uzbekistan varit uppe i EU-nämnden tidigare. Det har funnits en viss oenighet inom EU-kretsen om hur man ska förhålla sig till Uzbekistan. Sverige har krävt att Uzbekistan måste göra tydliga framsteg när det gäller mänskliga rättigheter för att man ska kunna återuppta förbindelserna och normalisera relationerna. Vi har tyckt att det varit en mycket positiv linje och stött den. Samtidigt har andra länder – jag tror att det framför allt gällt Tyskland – snabbt velat normalisera förbindelserna med Uzbekistan utifrån sina intressen för landets gasfyndigheter.

Nu ser jag att regeringen stöder samarbetsrådet med Uzbekistan. Det uppfattar jag som en relativt ny linje. Det måste väl i så fall grunda sig på att man anser att det gjorts omfattande förbättringar av de mänskliga rättigheterna i Uzbekistan.

2007/08:44
12 september

Anf. 64 Utrikesminister CARL BILDT (m):

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Det föreligger inga sådana beslut inför detta Gaerc. Samarbetsråden hålls relativt regelbundet och ligger inom ramen för vad ordförandeskapet gör.

Anf. 65 BJÖRN HAMILTON (m):

Jag har en fråga angående Turkiet. Det finns enligt handlingarna en trojka i EU-Turkiet-mötet. Sedan sist har den turkiska regeringens legitimitet ifrågasatts rätt kraftigt i olika sammanhang, inte av omvärlden men internt. Hur påverkar den processen förhandlingarna om medlemskap?

Anf. 66 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Vi hade under sommaren ett relativt kritiskt läge i den delen. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Vi har haft en omfattande dialog med Turkiet, också från kommissionens sida, om de konstitutionella förändringar som vi anser nödvändiga för att förhindra att detta upprepas.

Det är inte förbjudet att ha lagstiftning som förbjuder politiska partier, det förekommer i åtskilliga europeiska länder, men vi har inom ramen för Venedigkonventionen och på andra sätt utvecklat kriterier för när detta ska vara möjligt. Det som pågick i Turkiet låg mycket långt från europeiskt acceptabla kriterier. Den turkiska regeringen har sagt att de nu kommer att lägga fram ändringsförslag till konstitutionen och relevanta lagar. Vi får se hur det går.

Jag tycker nog att den turkiska regeringens allmänna legitimitet är mycket betydande, både internt och externt. Låt mig också notera att vi har ett nära samarbete med Turkiet från både EU:s och Sveriges sida när det gäller en lång rad utrikespolitiska frågor. De visar där en betydande aktivitet och är en tilltagande relevant utrikespolitisk partner för Europeiska unionen. Det var mycket tydligt under mötet i Avignon dit den turkiske utrikesministern kom och där han nästan fick en specialsession. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Vi har alltså ett mycket brett samarbetsområde med Turkiet vad gäller centrala utrikespolitiska frågeställningar. Det kommer säkert att också återspeglas i trojkamötet.

Anf. 67 ORDFÖRANDEN:

Det finns sådana positioner inför de diverse mötena. De står på A-punktslistan inför Coreper 2. På så sätt kommer vi att förhålla oss till dem när vi behandlar A-punkterna.

Anf. 68 HANS LINDE (v):

Jag måste ställa ytterligare en fråga för jag tyckte inte att jag riktigt fick svar angående samarbetsrådet. I den kommenterade dagordning som

vi fått står uttryckligen att "samarbetsråden med Uzbekistan ställdes in 2006 och 2007 pga Andijan-händelserna". Nu avser EU att ha ett samarbetsråd 2008 med Uzbekistan – med svenskt stöd. Det är en tydlig förändring av EU:s relationer till Uzbekistan. Om utrikesministern ser att det inte förekommit några förbättringar av de mänskliga rättigheterna i Uzbekistan undrar jag varför man väljer att förbättra relationerna med landet.

Anf. 69 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru ordförande! Så sade jag nu inte. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Det är väl ingen tvekan om att händelserna i Kaukasus gjort den europeiska Centralasienstrategin mer relevant i största allmänhet. Om det är bakgrunden till mötet vet jag inte, men vi har anledning att uppgradera förbindelserna också med Armenien och Azerbajdzjan. Azerbajdzjan går mot ett val, >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Anf. 70 URBAN AHLIN (s):

Fru ordförande! Jag vill nog ge Hans Linde lite stöd i diskussionen, för jag tycker att utrikesministern slirar lite grann.

Sverige hade en ganska bra ståndpunkt när det gällde Uzbekistan. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< var väldigt mjukt i köttet, och vi har haft en diskussion om det. Europeiska unionen satte upp ett antal villkor gentemot Uzbekistan. Det handlade om att ge tillträde för observatörer i Andizjanområdet, och man skulle ha ett antal möten om olika saker. Det har skett vissa framsteg, men jag undrar om de framstegen verkligen är så pass tillfyllest att det motiverar ett samarbetsråd.

Jag delar utrikesministerns uppfattning att Centralasien är oerhört väsentligt och att man inte alltid kan kidnappa det med gamla händelser. Någon gång måste man gå vidare. Om jag inte missminner mig ställde Europeiska unionen vissa krav, och jag tror att det skett en del framsteg på somliga områden. Vi kanske kan få det till EU-nämnden i form av något slags material lite senare så att vi får klarhet i vad som ligger bakom.

Anf. 71 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru ordförande! Det var så som Urban Ahlin sade. Det ledde till olika restriktiva åtgärder riktade mot olika personer som sattes upp på lista, alltså det klassiska som vi gör. Sedan tog vi av ett antal personer av listan, under visst ståhej, och bibehöll dem. Vi återkommer till dem inför oktobermötet. Det vi gjorde gentemot Uzbekistan var relaterat till listan och restriktiva åtgärder. Mig veterligt har vi aldrig relaterat det till samtal i övrigt eller till möten med samarbetsrådet. Det var relaterat till listan och de restriktiva åtgärderna, och det återkommer vi till inför oktober-Gaerc.

Vi tackar för informationen vad gäller dessa möten i anslutning till mötet. Kvar på listan har vi A-punkterna. Delar av dem har nämnts. Det finns sammanlagt fyra punkter i form av lite lösa delar. Troliga listor är utsända, en ny där Zimbabwe finns med och en med ytterligare lite oppositioner inför mötena.

Anf. 73 MAGDALENA STREIJFFERT (s):

Fru ordförande! En punkt som inte finns med på den politiska dagordningen men som det franska ordförandeskapet signalerat att man vill föra upp handlar om att häva sanktionerna gentemot Burma som EU tog beslut om för mindre än ett år sedan. Jag vet inte om utrikesministern vet mer om detta, men jag tycker att det är ett märkligt tillfälle att häva sanktionerna med tanke på den negativa utveckling som sker där.

Nu skakar utrikesministern på huvudet, men det franska ordförandeskapet har signalerat detta på olika sätt. Jag vet inte om det kommer upp på mötet, men om det skulle ske hoppas jag att den svenska linjen är att man inte vill häva sanktionerna. Tvärtom ska UD försöka arbeta för att få fram ytterligare smarta sanktioner och i så fall föra fram den åsikten vid det tillfället.

Anf. 74 ORDFÖRANDEN:

Såvitt kanslichefen vet finns det inte med på de ganska extensiva, och flera olika, A-punktslistorna. Därmed är det inte någon beslutspunkt, men om utrikesministern vill säga något får han alltid göra det.

Anf. 75 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Jag har inte uppfattat några sådana signaler.

Anf. 76 URBAN AHLIN (s):

Det finns två länder som jag skulle vilja höra lite synpunkter om. Först gäller det Mauretanien. Vi brukar inte tala om det så ofta i Sveriges riksdag, vilket är lite synd. Ja, det hör ju till jordbruksministrarnas område. Då handlar det väl om dadlar och sådant.

Genom Barcelonaprocessen försöker vi använda den europeiska säkerhetsstrategin till att skapa en ring av stabila demokratier runt Europeiska unionen. Mauretanien har haft en ganska lyckosam utveckling under de senaste åren. Man har ökat friheten, demokratin och yttrandefriheten på ett rätt remarkabelt sätt. Det är inte en fullvärdig demokrati, långt därifrån, men det har ändå gått i rätt riktning. Sedan skedde militärkuppen mycket överraskande i augusti.

Jag vill betona att man här måste lägga ned betydligt mer kraft och möda, för det kan ha stor betydelse för hur vi så småningom hanterar andra nordafrikanska länder i området. Det är därför oerhört väsentligt att inte strunta i Mauretanien. Hur vi hanterar Mauretanien kommer att ha stor betydelse för andra muslimska områden och för vår relation till Nordafrika framöver. Så här långt har det varit en ganska bra *success story*. Jag vill bara ge lite stöd för att vi ska vara aktiva i den.

När det gäller Vitryssland har de släppt de politiska fångarna, de har släppt in oppositionen i valkommissioner, och det finns vissa tecken på

att valet den 28 september kommer att präglas av betydligt mer öppenhet och transparens och kanske till och med mer demokrati än tidigare. Jag gläds över att de slutsatser som finns talar om att minska på sanktionerna och man ska till och med ha ett trojkamöte med utrikesministern, vilket jag tycker är alldeles utmärkt.

Anledningen till att jag begärde ordet var att jag tror att Sverige kan spela en nyckelroll gentemot Vitryssland av precis samma skäl som de jag tog upp om Ryssland. Sverige har god ställning. Vi har varit engagerade under en ganska lång period med avseende på de frågor vi nu diskuterar.

Jag vill dock varna lite grann för att det också finns motkrafter i det vitryska samhället. Vi har sett vid andra tillfällen att när utvecklingen går åt rätt håll det alltid sker någonting i Vitryssland som gör att vi helt plötsligt är snabba med nya sanktioner eller åtgärder. Jag vill mana till viss försiktighet, att inte agera alltför snabbt om någonting händer under själva valdagen. Det finns nämligen krafter i Vitryssland som inte gillar den utveckling som vi just nu ser, när amerikanska sanktioner lättas och relationerna till EU förbättras. Håll alltså huvudet kallt den 28 september, för jag tror att det i grunden sker något positivt i Vitryssland just nu.

Anf. 77 ORDFÖRANDEN:

Rådet kommer att anta slutsatser om Vitryssland. Detta är alltså en mycket relevant fråga.

Anf. 78 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru ordförande! Däremot kommer vi inte att göra det när det gäller Mauretanien. Låt mig trots det kommentera den svenska Mauretanienpolitiken. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Som Urban Ahlin säger är Mauretanien inte centrum för världspolitiken, men landet har haft en rätt intressant utveckling både i termer av ett försiktigt försök till demokratisering – alls icke perfekt, men ett försök i alla fall – och sådana ganska djärva saker som etablerandet av diplomatiska förbindelser med Israel. Det var bakgrunden till att vi tog emot ett besök av den mauretanske utrikesministern för ett antal månader sedan, under våren, och hade en rätt intressant dialog med honom, utan att överdriva djupet i de svensk-mauretanska förbindelserna. Det var också anledningen till att vi tillhörde dem som reagerade tidigast och tydligast när kuppen inträffade.

Om vi har några möjligheter från EU:s sida återstår att se. Jag ser i papperen här att >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Men den grundläggande politiska inriktning som vi diskuterar här är i alla fall denna.

Angående slutsatserna när det gäller Vitryssland har vi också haft en informell dialog mellan de utrikesministrar som intresserar sig mer för detta. Inriktningen är i stort sett att det här har skett vissa saker som det finns anledning att honorera, icke minst i det nya politiska läget. Därför kan man ha en mycket försiktig optimism inom ramarna för den allmänna bedömning vi gör av regimen.

Det kan finnas anledning att påpeka att även om detta är en förfärlig regim är det ett långt friare land än Kuba i de flesta avseenden – om vi jämför med när vi inledde någon typ av dialog med Kuba – men fortfa-

rande mycket ofullständigt. Men vi har från svensk sida inlett olika typer av aktiviteter för att försiktigt se om vi kan luckra upp detta för att försöka stödja en försiktigt positiv utveckling, utan att ha några överdrivna förhoppningar. I det ligger också, som Urban Ahlin säger, att det i sådana här skeden alltid sker bakslag. Sådana här utvecklingar är aldrig linjära. Det går upp och ned. Det måste vi vara beredda på. Men slutsatserna tycker vi från svensk sida i alla fall är bra.

Anf. 79 ORDFÖRANDEN:

Vi fattar beslut med anledning av A-punktslistorna. Jag konstaterar sammanfattningsvis att det finns en majoritet för regeringens ståndpunkter i dessa ärenden.

Vi är klara med rådsagendan och frågar om det möjligtvis är ytterligare något som utrikesministern vill dela med oss. Inga övriga frågor är anmälda, såvitt jag vet. Utrikesministern verkar ganska tyst och färdig för i dag. Vi tackar utrikesministern så mycket för i dag och önskar lycka till på rådet. Vi har säkert anledning att återkomma om ett antal av de utestående frågorna. Notera redan nu att det är extra Coreper på måndag! Det blir säkert alldeles för bråttom om det kommer utskick under dagen.

Innehållsförteckning

1 § Allmänna frågor och yttre förbindelser	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	1
Anf. 3 BJÖRN HAMILTON (m).....	2
Anf. 4 BODIL CEBALLOS (mp).....	3
Anf. 5 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	3
Anf. 6 ORDFÖRANDEN	4
Anf. 7 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	4
Anf. 8 ORDFÖRANDEN	4
Anf. 9 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	4
Anf. 10 BODIL CEBALLOS (mp).....	6
Anf. 11 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	6
Anf. 12 ORDFÖRANDEN	6
Anf. 13 BODIL CEBALLOS (mp).....	6
Anf. 14 ORDFÖRANDEN	6
Anf. 15 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	7
Anf. 16 ORDFÖRANDEN	7
Anf. 17 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	7
Anf. 18 ORDFÖRANDEN	7
Anf. 19 HANS LINDE (v).....	7
Anf. 20 ORDFÖRANDEN	7
Anf. 21 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	8
Anf. 22 ORDFÖRANDEN	8
Anf. 23 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	9
Anf. 24 ORDFÖRANDEN	10
Anf. 25 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	11
Anf. 26 ORDFÖRANDEN	11
Anf. 27 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	11
Anf. 28 ORDFÖRANDEN	11
Anf. 29 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	11
Anf. 30 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	11
Anf. 31 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	12
Anf. 32 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	12
Anf. 33 ORDFÖRANDEN	12
Anf. 34 URBAN AHLIN (s).....	12
Anf. 35 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	15
Anf. 36 HANS LINDE (v).....	17
Anf. 37 ORDFÖRANDEN	18
Anf. 38 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	19
Anf. 39 BODIL CEBALLOS (mp).....	19
Anf. 40 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	20
Anf. 41 BODIL CEBALLOS (mp).....	20
Anf. 42 URBAN AHLIN (s).....	20
Anf. 43 ORDFÖRANDEN	20
Anf. 44 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	21
Anf. 45 STAFFAN DANIELSSON (c)	21
Anf. 46 HANS LINDE (v).....	21
Anf. 47 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	22
Anf. 48 BODIL CEBALLOS (mp).....	22

Anf. 49	DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	23	2007/08:44
Anf. 50	Utrikesminister CARL BILDT (m)	23	12 september
Anf. 51	LEIF PAGROTSKY (s)	23	
Anf. 52	Utrikesminister CARL BILDT (m)	24	
Anf. 53	LEIF PAGROTSKY (s)	24	
Anf. 54	Utrikesminister CARL BILDT (m)	25	
Anf. 55	ORDFÖRANDEN	25	
Anf. 56	Utrikesminister CARL BILDT (m)	25	
Anf. 57	ORDFÖRANDEN	26	
Anf. 58	URBAN AHLIN (s)	26	
Anf. 59	Utrikesminister CARL BILDT (m)	26	
Anf. 60	ORDFÖRANDEN	26	
Anf. 61	Utrikesminister CARL BILDT (m)	26	
Anf. 62	ORDFÖRANDEN	26	
Anf. 63	HANS LINDE (v)	26	
Anf. 64	Utrikesminister CARL BILDT (m)	27	
Anf. 65	BJÖRN HAMILTON (m)	27	
Anf. 66	Utrikesminister CARL BILDT (m)	27	
Anf. 67	ORDFÖRANDEN	27	
Anf. 68	HANS LINDE (v)	27	
Anf. 69	Utrikesminister CARL BILDT (m)	28	
Anf. 70	URBAN AHLIN (s)	28	
Anf. 71	Utrikesminister CARL BILDT (m)	28	
Anf. 72	ORDFÖRANDEN	28	
Anf. 73	MAGDALENA STREIJFFERT (s)	29	
Anf. 74	ORDFÖRANDEN	29	
Anf. 75	Utrikesminister CARL BILDT (m)	29	
Anf. 76	URBAN AHLIN (s)	29	
Anf. 77	ORDFÖRANDEN	30	
Anf. 78	Utrikesminister CARL BILDT (m)	30	
Anf. 79	ORDFÖRANDEN	31	